

Μεγάλοι ευεργέτες της Κύπρου

Η διαθήκη του Δημοσθένη Χριστοδούλου Μιτζή

Α. Τηλλυρίδη, Δρα Φιλοσοφίας

Ανάμεσα στα ονόματα των Ελλήνων της Κύπρου που τίμησαν την πατρίδα τους και προέβαλαν το τόπο τους στο χώρο της διασποράς συγκαταλέγεται αναμφισβήτητα και ο Δημοσθένης Μιτζής. Στο χώρο της ξένης από πολύ νωρίς ο Μιτζής δείχνει τα εξαιρετικά προσόντα του και τις ιδιαίτερες ικανότητές του. Από τη Λεμύθου που ήταν ο τόπος της καταγωγής του ξεκίνησε πτωχότατος για να αναδειχθεί στο τέλος μεγάλος ευεργέτης και δωρητής όχι μόνο της Κύπρου αλλά και του Ελληνισμού.

Επηρασμένος από τις μεγάλες ευεργεσίες άλλων γνωστών Ελλήνων της Αιγύπτου που αφιέρωσαν τεράστια ποσά για το κτίσιμο εκκλησιών, νοσοκομείων και σχολείων ο Μιτζής αναλαμβάνει κι αυτός να ακολουθήσει το παράδειγμά τους. Έτσι μια πρώτη πρώτη του μεγάλη δωρεά προς την Κύπρο ήταν η ίδρυση και χρηματοδότηση της ιστορικής του Σχολής στη Λεμύθου. Η αγάπη του για τα γράμματα και για την πνευματική άνοδο των παιδιών της Κύπρου τον σπρώχνουν επιτακτικά στη θεμελίωση της σχολής που φέρει το όνομα του και συνεχίζει την επιθυμία του. Γνώστης κι αυτός της σπουδαιότητας των γραμμάτων ακολούθησε τα λόγια του Ρήγα Φεραίου που έλεγε: *η Πατρίς πρέπει να κάμη σχολεία σε όλα τα χωριά. Εκ των γραμμάτων γεννάται η προκοπή, με την οποίαν λάμπουν τα ελεύθερα Έθνη*. Επίσης του Κοραή τη φωνή ακολούθησε: *Κάμετε σχολεία!*

Αφορμή μου έδωσε να παραθέσω πιο κάτω τη διαθήκη του Μιτζή ένα άρθρο του Ιωάννη Κοκώρη που δημοσιεύτηκε στις 23 Αυγούστου 1969 στην εφημερίδα «Ελευθερία». Γράφει λοιπόν ο Κοκώρης τα εξής: «... Υπάρχει μάλιστα και πληροφορία, δημοσιευθείσα εις την «Ελευθερίαν» της 21ης Ιουλίου 1923 κατά την οποίαν ο Μιτζής, δι

ετέρας διαθήκης του κατατεθειμένης εις το Πατριαρχείον Αλεξανδρείας, διαθέτει 10.000 λίρας εις τον Εθνικόν Στόλον. Τούτο ήκουσα και από συγγενείς του Μιτζή, χρήζει όμως περαιτέρω ερεύνης και αποδείξεως». Το ίδιο απόσπασμα δημοσιεύεται και στο άρθρο του Μ. Κωνσταντινίδη στο περιοδικό «Η Κύπρος μας», Γενάρης - Απρίλης 1980 σελ. 39. Ύστερα από το δεδομένο αυτό ερεύνησα το αρχείο του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στο Κάιρο όπου με μεγάλη ικανοποίηση βρήκα την διαθήκη του Μιτζή. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω αν δημοσιεύτηκε σε κάποια εφημερίδα του Καΐρου. Ζήτησα να μελετήσω την εφημερίδα «Φως» της εποχής του θανάτου του Μιτζή αλλά δεν την βρήκα ούτε ακόμα στο ίδιο το κτίριο που εκδίδεται. Έτσι δημοσιεύω την διαθήκη για να παραδειγματιστούν οι νεώτεροι απόδημοι της Κύπρου και να μιμηθούν τον Μιτζή.

Δημοσία Διαθήκη

Δημοσθένους Χριστοδούλου Μιτζή.

Εν Καΐρω σήμερον τη εικοστή δευτέρα Μαΐου του χιλιοστού εννεακοσιοστού δεκάτου εβδόμου έτους, ημέρα της εβδομάδος Δευτέρα και ώρα πέμπτη μετά μεσημβρίαν, ο υποφαινόμενος Πρωτοσύγκελλος Νικόλαος Ευαγγελίδης, γραμματεύς των Πατριαρχείων Καΐρου και χρέη συμβολαιογράφου εκπληρών, εντολή του εν Καΐρω Πατριαρχικού Επιτρόπου Σ. Μητροπολίτου Μέμφιδος κ. Νεκταρίου και εις αναπλήρωσιν αυτού, κωλυομένου, ήλθον κατά πρόσκλησιν του κ. Δημοσθένους Χριστοδούλου Μιτζή, εκ Κύπρου, γεννηθέντος εν Λεμύθω της Εκκλησιαστικής περιφέρειας Κυρηνείας και διαμένοντος ήδη εν Καΐρω, γνωστού μοι και τοις κάτωθι μνημονευομένοις μάρτυσι και επιθυμούντος να συνάψη την διαθήκην αυτού, επίσημον, δημοσίαν και κατά απρόσβλητον, εν τη

κατοικία αυτού κειμένη εν τη συνοικία Σακακίνη και οδῷ Σακακίνη Πασά αριθμός 34, ἔνθα ἡ κατοικία αὐτοῦ, εν τῷ δευτέρῳ πατώματι ἔνθα εἰς τὴν δωμάτιον τῆς οικίας ταύτης εὗρον τον ρηθέντα καλέσαντά με Δημοσθένην Χριστοδούλου Μιτζήν, εισοδηματίαν, ἐπὶ ποδός ἰστάμενον και εν τῷ αὐτῷ δωματίῳ τους ἐπὶ τούτῳ προσκεκλημένους μάρτυρας κ.κ. Χριστόδουλον Κουρέαν, εκ Λευκωσίας τῆς Κύπρου, κρεοπώλην, Ανδρέα Θεοδούλου Ανδρεάδην, εκ Κύπρου, γεννηθέντα ενταῦθα, ἔμπορον, Βασίλειον Κηπιάδην, εκ Λάρνακος τῆς Κύπρου, συνταξιούχον ταχυδρομικόν υπάλληλον, Χριστόδουλον Παν. Μαντουρίδην, εκ Προδρόμου χωρίου τῆς Κύπρου, δερματέμπορον, Γεώργιον Κυπρ. Γεωργιάδην, εκ Λάρνακος τῆς Κύπρου, οἰοπνευματοπώλην, Νικόλαον Δημ. Δημητριάδην, εκ χωρίου Κοντεμένου τῆς Κύπρου, ἔμπορον, και Δημοσθένην Αθ. Γεωργιάδην, εκ Χίου, δικηγόρον, ἀπαντας ὀρθοδόξους χριστιανούς, γνωστούς προς αὐτόν και προς ἐμέ, ἀσχέτους πάσης προς ἀλλήλους συγγενείας, προς τον διαθέτη και προς ἐμέ και εἰς ουδεμίαν του Νόμου ἐξαίρεσιν υπαγομένους. Βεβαιωθείς δε ὅτι ὁ καλέσας με διαθέτης ἔχει υγιείς τας φρένας, ἐνώπιον των ρηθέντων μαρτύρων ηρώτησα αὐτόν, εἰ μὲ προσεκάλεσε και διὰ ποίαν αἰτίαν, ἀπήντησε δε, ὅτι πράγματι με ἐκάλεσεν, ὅπως συντάξω τὴν διαθήκη αὐτοῦ και διατάξω τα κατ' αὐτόν δια το ἄδηλον του χρόνου του θανάτου, ἵνα μη ἀφανώσι διενέξεις μεταξύ των κληρονόμων αὐτοῦ. Διατάξας δε να κλεισθῇ ἡ θύρα του δωματίου εν ᾧ ἤμην μετὰ του διαθέτου και των μαρτύρων και βεβαιωθείς ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἔμεινεν ἐντός τούτου, ἀφού ἐξώρκισα τους μάρτυρας και ἔλαθον παρ' αὐτῶν τὴν διαβεβαίωσιν εν τῇ χριστιανικῇ συνειδήσει των ὅτι θα φυλάξωσι μυστικόν παν ὅτι ἤθελον ἀκούσει παρά του διαθέτου μέχρι του θανάτου του, ηρώτησα αὐτόν τις εἶναι ἡ τελευταία και ὀριστικὴ αὐτοῦ θέλησις εἰς ἀπάντησιν μου εἶπε τα εξής, ἀτίνα ἀντιγράφω αὐτολεξεῖ:

Κληρονόμον διορίζω και ἀφήνω γενικόν τὴν σύζυγόν μου Ἰταλίαν Δημοσθένους Χ. Μιτζή, τὸ γένος Frantzesco Lazziri, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφήνω τὸ εἰσόδημα τεσσάρων

χιλιάδων λιρών Ἀγγλίας, τας οποίας θα διαχειρίζεται ἡ ἐπιτροπὴ τῆς εν Λεμύθῳ τῆς Κύπρου Σχολῆ τῆς ἐμπορικῆς, τῆς ὑπ' ἐμοῦ ἰδρυθείσας, τοκίζουσα αὐτάς και τοποθετούσα ἀσφαλῶς κατὰ προτίμησιν εἰς τα εν Κύπρῳ πιστωτικὰ καταστήματα κατὰ τον συμφερότερον τρόπον τὸ εἰσόδημα των τεσσάρων τούτων χιλιάδων λιρών ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς Λεμύθου θα παραδίδῃ τακτικῶς και ἀνελλιπῶς εἰς τὴν εἰρημένην σύζυγόν μου Ἰταλίαν, ἐφ' ὅσον αὐτὴ ζῆ, μετὰ δε τον θάνατον τῆς συζύγου μου, τὸ κεφάλαιον να περιέλθῃ εἰς τὴν κυριότητα, κατοχὴν και νομὴν τῆς ὡς ἄνω ἐμπορικῆς σχολῆς Λεμύθου τῆς ὑπ' ἐμοῦ ἰδρυθείσας. Ἐπὶ πλέον ἀφήνω εἰς τὴν προσφιλή μου σύζυγον Ἰταλίαν τετρακοσίας (400) λίρας Ἀγγλίας εἰς τὴν πλήρη κυριότητα και διάθεσιν τῆς, καθὼς και ὅλα τα ἐπιπλα και σκεύη τα ὑπάρχοντα εν τῇ ὡς ἄνω μνησθείσῃ κατοικίᾳ μου. Ἀφήνω εἰς τον ζῶντα ἀδελφόν μου Κωνσταντίνον Χ. Μιτζήν, εἰς τὴν ἀδελφήν μου Ἀγγέλικαν, χήραν Γεωργίου Τελίδη, τὸ γένος Χ. Μιτζή, τὴν ζῶσαν, ὡς και εἰς τα τέκνα των προαποβιωσασῶν ἀδελφῶν μου Τερψιθέας Π. Ἀντωνιάδου, τὸ γένος Χ. Μιτζή, τα εξής: 1) εἰς τον Κωνσταντίνον Χ. Μιτζήν, διαμένοντα εν Κύπρῳ, ἀδελφόν μου, ἀφήνω τὸ τρίτον τῆς ἐξ ἀδιαθέτου μερίδος τῆς περιουσίας μου εἰς ἡν ἐδικαιούτο αν ἀπέθνησκον ἀδιάθετον. 2) εἰς τὴν Ἀγγέλικαν χήραν Γεωργίου Τελίδη, τὸ γένος Χ. Μιτζή ἀφήνω τὸ τρίτον τῆς ἐξ ἀδιαθέτου μερίδος τῆς περιουσίας εἰς ἡν ἐδικαιούτο αν ἀπέθνησκον ἀδιάθετος; 3) εἰς τα τέκνα τῆς ἀδελφῆς μου, μακαριτίδος Τερψιθέας Π. Ἀντωνιάδου, τὸ γένος Χ. Μιτζή εν Κύπρῳ ἦτοι Κίμωνα Π. Ἀντωνιάδην και Μηλτιάδην Π. Ἀντωνιάδην και Δωροθέαν σύζυγον Κωνστ. Ἀντωνιάδου τὸ γένος Π. Ἀντωνιάδου, τὸ τρίτον τῆς ἐξ ἀδιαθέτου μερίδος τῆς περιουσίας μου εἰς ἡν ἐδικαιούτο αν ἀπέθνησκον ἀδιάθετος, ὡς κληρονόμον τῆς μητρὸς των. 4) εἰς τα τέκνα τῆς προαποβιωσάσης ἀδελφῆς μου Ευρυδικῆς Εφραίμ Οἰκονομίδου, τὸ γένος Χ. Μιτζή ἦτοι Χριστόδουλον Εφ. Οἰκονομίδην, Μιχαὴλ Εφ. Οἰκονομίδην και Ολυμπιάδα σύζυγον Ζήνωνος Κ. Μάλλη, τὸ γένος Εφ. Οἰκονομίδου, εν Κύπρῳ, ἀφήνω τὸ τρίτον τῆς ἀδιαθέτου τρίτον τῆς ἀδιαθέτου μερί-

δος της περιουσίας μου, εις ην εδικαιούντο αν απέθνησκον αδιάθετος, διανεμηθώσι εξ ίσου εις κληρονόμους της μητρός των. Αφήνω και δωρούμαι εις το Ορθόδοξον Πατριαρχείον Αλεξανδρείας, εις μνημόσυ- νόν μου, εφ' άπαξ εκατόν (άριθ. 100) λίρας Αγγλίας. Κληροδοτώ εις το ταμείον της εν Αιγύπτω Ελληνικής Αδελφότητος των εν Αιγύπτω Κυπρίων λίρας Αγγλίας εκατόν πενήτηνκοντα (αρ. 150) επί τω τέλει όπως ο τόκος αυτών διδεται κατ' έτος ως θραβείον χρηματικών εις τον αριστεύοντα Κύπριον μαθητήν εξ εκείνων των πτωχών, ους η αδελφότης εισάγει εις τα εν Αλεξανδρεία Κοινοτικά σχολεία. Μετά την πληρωμήν και εξόφλησιν των ως άνω κληροδοτημάτων μου, αφήνω το υπόλοιπον της εκκαθαρι- σθησομένης περιουσίας μου εξ ίσου διανε- μητέον εις τα τρία Ορφανοτροφεία της Λεμεσού, της Λάρνακας και της Λευκω- σίας, το δ' αναλογούν αυτοίς ποσόν αν εκά- στοτε επιτροπαί των ειρημένων Ορφανο- τροφειών φροντίζουσι περί ασφαλούς δια- χειρίσεως αυτού ως κεφαλαίου να καρπών- ται τα εισοδήματα αυτού μόνον, υπέρ των αναγκών των ορφανών.

Διορίζω και εγκαθιστώ εκτελεστάς της παρούσης διαθήκης μου τους κ.κ. Δημο- σθένην Αθ. Γεωργιάδην, δικηγόρον εν Κύπρω, εκ Χίου και Νεόφυτον Στράτην, εκ Κύπρου, έμπορον εν Αλεξανδρεία, τους οποίους παρακαλώ να φροντίσωσι περί εκκαθαρίσεως της περιουσίας μου και περί ανελλιπούς και κατά γράμμα εκτελέσεως αυτής.

Αύτη είναι είπεν η τελευταία και οριστική θέλησίς μου. Ακολούθως υπενθύμισα αυτό τα κατά Νόμον, ότι δεν δικαιούται να δια- θέση περί θακουφίων και δημοσίων και αφιερωμένων γαιών και ότι οφείλει, αν έχη τέκνα, να αφήση αυτά κληρονόμους του ή

να τα αποκληρώση δια τους νομίμους λόγους, επίσης αν έχη ανιόντας κληρονό- μους να εγκαταστήση αυτούς κληρονό- μους ή να τους αποκληρώση δια τους νομί- μους λόγους, άλλως η διαθήκη του είναι άκυρος. Εις απάντησιν μοι προσέθηκε τα εξής άτινα αντιγράφω αυτολεξεί: ότι ούτε θακούφια ή δημοσίας και αφιερωμένας γαίας έχει ούτε ανιόντας ή κατιόντας κλη- ρονόμους, αλλά χρήματα, χρεώγραφα, έπι- πτα και ιδιοκτησίας ατομικάς. Αύτη είναι μοι είπε εν τέλει η οριστική και τελευταία μου θέλησις και διαθήκη ακυρούσα πάσιν προηγουμένην μου τοιαύτην.

Διό προς θεβαίωσιν συνέταξα τυθωρει εν ώ ήμην δωματίω, ενώπιον μόνον του δια- θέτου αι των μαρτύρων άνευ διακοπής την παρούσαν διαθήκην, ην ανέγγων ευκρινώς εις επήκοον πάντων αφ' ου έλαβον ανά χείρας και παρετήρησαν αυτή ιδιοχείρως οι μάρτυρες και είπον ότι έχει καλώς, υπέγρα- ψαν αυτήν ιδιοχείρως άπαντες μετ' εμού του συμβολαιογραφούντος.

Οι μάρτυρες Ο διαθέτης
(υπογρ.) Χ. Κουρέας Δημοσθένης Χ.
(υπογρ.) Αν. Ανδρεάδης Μιτζής
(υπογρ.) Β.Γ. Κηπιάδης (υπογρ)
(υπογρ.) Χ. Μαντουρίδης
(υπογρ.) Γ.Κ. Γεωργιάδης
(υπογρ.) Ν. Δημητριάδης
(υπογρ.) Δ. Γεωργιάδης

Ο αναπληρών τον Πατριαρχικόν
Επίτροπον συμβολαιογραφών
(υπογρ) Πρωτοσύγκελλος Νικόλαος
Επικυρούται η παρούσα Διαθήκη
αυθημερόν

Ο Πατριαρχικός Επίτροπος
(υπογρα) Ο Μέμφιδος Νεκτάριος
Αριθ. 191 Ο,τι ακριβές αντίγραφον
Εν Καίρω τη 31 Μαΐου 1917
Ο Πατριαρχικός Επίτροπος
ο Μέμφιδος Νεκτάριος

Γεώργιος Β!

Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων

Ἐκτίμησον τὴν ἡλικίαν μου
καὶ τὴν ἰσχυρὰν ὑγίαν
καὶ τὸν ἥλιον

τῶν ἡμετέρων ἡμετέρας τῆς Ἑλλάδος
καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἐκτίμησον τὴν ἡλικίαν μου
καὶ τὴν ἰσχυρὰν ὑγίαν καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν
ἡλικίαν μου

Ἐκτίμησον τὴν ἡλικίαν μου καὶ τὴν ἰσχυρὰν ὑγίαν
καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν ἡλικίαν μου

Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων
Γεώργιος Β'